

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเตรียมเรียนรู้ ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตัวเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 1)

เนื่องจากสภาพของการแข่งขันสูงด้านการพัฒนากำลังการผลิตและอุตสาหกรรมในปัจจุบันทำให้การจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นและมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาประเทศมากขึ้นโดยลำดับ ทั้งนี้การจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษานั้นมีเป้าหมายเพื่อเตรียมกำลังคนระดับต้นและระดับกลางด้านเทคนิคในสาขาต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติและยังสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศด้วย ทำให้ประเทศมีความจำเป็นต้องสร้างและพัฒนากำลังคนในด้านนี้ไว้รองรับเพิ่มขึ้น การที่โลกยุคปัจจุบันมักกล่าวถึงอุดมคติของการก้าวไปสู่ความเป็น "สังคมอุดมปัญญา" (Intellectual Society) ว่าเป็นสังคมที่คาดหวัง แต่ในขณะเดียวกันเรื่องของพัฒนากำลังการผลิตระดับต้นและระดับกลางก็นับว่าเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินคู่ขนานกันไปเช่นกัน เนื่องจากการมีเป้าหมายการเปิดเสรีทางด้านอุตสาหกรรมขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization-WTO) ในปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) นั้น และด้วยเป้าหมายดังกล่าวนี้ ประเทศไทยในฐานะที่อยู่ในประชาคมโลกด้วยประเทศหนึ่ง ก็จึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสการพัฒนาไปในแนวทางดังกล่าวนี้ด้วยเช่นเดียวกัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน, 2550, หน้า 17)

ด้วยเป้าหมายดังกล่าวนี้ประเทศไทยในฐานะที่อยู่ในประชาคมโลกด้วยประเทศหนึ่ง จึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสการพัฒนาไปในแนวทางดังกล่าว การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในแง่นี้เอง เพราะปัจจัยที่จะตัดสินความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติในทางอุตสาหกรรมนั้นย่อมเกี่ยวข้องกับระดับความพร้อมของกำลังคนและ

ความพร้อมด้านเทคนิคโดยตรง และหากตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาไม่มีความพร้อมมากพอ สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะให้เป็นความสำเร็จในข้างต้นก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2550, หน้า 18)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าด้วย มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549, หน้า 39-40)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบประกอบด้วย 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษาและตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานซึ่งแสดงถึงคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ให้เข้าสู่มาตรฐานและการกำหนดแผนงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา ดังนั้นจึงกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษาไว้ 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานการบริการวิชาชีพสู่สังคม มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัย และมาตรฐานภาวะผู้นำและการจัดการ นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องดำเนินการควบคุมคุณภาพ โดยจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาสถานศึกษารวมทั้งแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนงานต่างๆ เพื่อกำกับการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา รวมถึงจะต้องพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา และเตรียมความพร้อมของบุคลากรของสถานศึกษา 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่กำหนด พร้อมทั้งแสดงผลงานของการตรวจสอบด้วยการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งรายงานประเมินตนเองให้ต้นสังกัดตรวจสอบภายในวันที่ 30 พฤษภาคม ของทุกปี นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานในโครงการกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้เกิดคุณภาพ

และประสิทธิภาพมากขึ้นในปีต่อไป 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพ โดยหน่วยงานต้นสังกัดและประเมินคุณภาพโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550, หน้า 3-4)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตั้งแต่ปี 2544 ถึงปี 2548 จำนวนทั้งสิ้น 765 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยต่างๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา หรือ สอศ. 412 แห่ง โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือ สช. 335 แห่ง วิทยาลัยพลศึกษาในสังกัด สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 17 แห่ง และ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานเทศบาลอีก 1 แห่ง สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการประเมินด้านต่างๆ จากการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) มาตรฐานด้านผู้จบการศึกษา อัตราการได้งานทำภายใน 1 ปี ของผู้จบการศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ คือ ร้อยละ 12.5 และร้อยละ 26.53 ตามลำดับ การประกอบอาชีพอิสระก็อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับ ปวช. ในส่วนของนักศึกษาไปทำงาน พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อนักศึกษาของสถานศึกษาทุกประเภท อยู่ในเกณฑ์ดี คือ ระดับดีมาก (ระดับ 3) 2) มาตรฐานด้านการเรียนรู้โดยภาพรวมสถานศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอน ถึงแม้ว่าสถานศึกษาบางประเภทจะมีชั่วโมงฝึกปฏิบัติและอัตราการใช้เครื่องมือต่ำกว่า ภาพรวมบ้าง สำหรับระดับความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อการใช้เครื่องมือและ อุปกรณ์การเรียนการสอนค่อนข้างต่ำ (ระดับ 2) ยกเว้นสถานศึกษาเอกชน ที่ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดี (ระดับ 3) แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องพัฒนาการจัดการเรียน การสอน เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน มีความทันสมัย เพียงพอต่อการใช้งานเพิ่มขึ้น 3) มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ ในภาพรวมยังขาดครู มีสถานศึกษา 2 ประเภท คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่ส่วนใหญ่มีสัดส่วนนักศึกษา/อาจารย์ประจำต่ำกว่าในภาพรวม 22.12 คน ต่อ 1 คน คือ 12 คน และ 21.85 คน แต่สำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษามีนักศึกษาประมาณ 30 คน ต่ออาจารย์ 1 คน งบประมาณด้านวัสดุฝึกต้องบดบังดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 10 ภาพรวมเพียงร้อยละ 5.09 ต่ำสุดคือ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน คือร้อยละ 3.48 การพัฒนาครูอาจารย์ประจำด้านวิชาชีพ และวิธีสอนอยู่ในระดับต่ำ ภาพรวมเพียงร้อยละ 42.5 และร้อยละ 75.5 4) มาตรฐานด้านการวิจัย และงานสร้างสรรค์ อาจารย์มีผลงานวิจัยและนวัตกรรมน้อยมาก โดยรวมไม่ถึง 1 ชิ้นต่อปี ภาพรวม คือ 0.89 ชิ้นต่อคนต่อปี และงานวิจัยนวัตกรรม โครงการงานไม่ได้นำไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตโครงการ นวัตกรรม งานวิจัย

อาจารย์ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัยน้อย โดยเฉลี่ย เท่ากับ 2,225.42 บาท ต่ออาจารย์ 1 คน ต่อปี ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำวิจัยโครงการนวัตกรรมของอาจารย์ 5) ด้านการบริการวิชาการ มีการบริการแก่ชุมชนน้อยมาก ภาพรวมโดยเฉลี่ย 5 ปี ต่อ 1 ชั้น ต่ออาจารย์ 1 คน ผลการดำเนินการภาพรวม 0.22 ต่ออาจารย์ 1 คนต่อปี การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน การบริการวิชาการสู่ชุมชนสังคมน้อยมาก ต่ำกว่า 1 เปอร์เซ็นต์ แต่เพียงร้อยละ 0.80 6) มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมน้อยมาก เฉลี่ย 2 ปี ต่อ 1 กิจกรรม ต่อนักศึกษา 1 คน ภาพรวมเพียง 0.57 และการจัดงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ภาพรวมร้อยละ 1.22 ของงบดำเนินการ โดยมากสุดเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ร้อยละ 2 7) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการจำแนกตามประเภทสถานศึกษา ผู้บริหารทุกประเภทมี ภาวะผู้นำ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีสัดส่วนของบุคลากรสายสนับสนุน 1 คน ต้องดูแลนักศึกษาถึง 57 คน และเงินเดือนบุคลากรต้องดำเนินการต่ำกว่า ภาพรวมร้อยละ 50 เพียงร้อยละ 45 8) มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีระบบการประกันคุณภาพระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ผลการดำเนินการในระดับ 2A คือ ความตระหนักและความพยายามเท่านั้น ยังไม่บรรลุถึงขั้นผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานประกันภายใน ภาพรวม 1A ความตระหนักร้อยละ 16.40 2A ความพยายามร้อยละ 37.10 และ 3A ผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 46.50 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา , 2550, หน้า, 81-115)

จากข้อมูลดังกล่าวมา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน นำตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาซึ่งอยู่ในระดับต่ำ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ได้พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาปัจจุบัน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกาศใช้ในวันที่ 30 มกราคม 2549 ซึ่งประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2549, หน้า ก) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง เพื่อให้ทราบสภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ในการกระตุ้น ปรับปรุงส่งเสริม และพัฒนาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ให้การจัดการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง

2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาดังนี้จะทำให้ทราบสภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง ซึ่งข้อมูลสารสนเทศจากการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพต่อไป พร้อมรับการประเมินภายนอกรอบที่ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง จำแนกตามตำแหน่งงาน เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มาตรฐานผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มี 9 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมี 12 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 5 ตัวบ่งชี้ 4) มาตรฐานการบริการวิชาชีพสู่สังคมมี 2 ตัวบ่งชี้ 5) มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัยมี 3 ตัวบ่งชี้ 6) มาตรฐานภาวะผู้นำและการจัดการมี 3 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2549, หน้า 1)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือบุคลากรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 100 โรงเรียน (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2549, หน้า 5-22) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าสาขาวิชาหรือหัวหน้าแผนกวิชา จำนวน 1 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 1 คน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การประกันคุณภาพภายในสูงสุดจำนวน 1 คน หัวหน้างานข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 1 คน รวม 600 คน จำแนกเป็น 6 กลุ่ม คือ

2.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 100 คน

2.1.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 100 คน

2.1.3 หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าสาขาวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา จำนวน 100 คน

2.1.4 หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 100 คน

2.1.5 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การประกันคุณภาพภายในสูงสุด จำนวน 100 คน

2.1.6 หัวหน้างานข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 100 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ หรือมีความคลาดเคลื่อน 0.05 (พิสนุ พงศ์ศรี 2549, หน้า 108-109) ได้กลุ่มตัวอย่าง 234 คน

2.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 234 คน

2.2.2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549, หน้า 61-62) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนในการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกกลุ่มในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตาราง 1 การสุ่มแบบแบ่งชั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน

รายการ	โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง 100 โรงเรียน		
	โรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่
จำนวนประชากร	42 โรงเรียน	39 โรงเรียน	19 โรงเรียน
โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	$39 \times 42 = 16.38$	$39 \times 39 = 15.21$	$19 \times 39 = 7.41$
จำนวน 39 โรงเรียน	100	100	100
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	= 16 โรงเรียน×6 คน	= 15 โรงเรียน×6 คน	= 8 โรงเรียน×6 คน
โรงเรียนละ 6 คน			
ได้จำนวน 234 คน	= 96 คน	= 90 คน	= 48 คน

2.2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อเลือกจำนวนโรงเรียนแต่ละขนาด ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้โรงเรียนขนาดเล็ก 16 โรงเรียน ขนาดกลาง 15 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็ก 96 คน ขนาดกลาง 90 คน ขนาดใหญ่ 48 คน จำแนกเป็นบุคคลได้ดังนี้

2.2.3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 39 คน

2.2.3.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 39 คน

2.2.3.3 หัวหน้าคณะวิชาหรือหัวหน้าสาขาวิชาหรือหัวหน้าแผนกวิชา

จำนวน 39 คน

2.2.3.4 หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 39 คน

2.2.3.5 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การประกันภายในสูงสุด จำนวน

39 คน

2.2.3.6 หัวหน้างานข้อมูลสารสนเทศการประกันภายใน จำนวน 39 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่งหน้าที่

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน
- 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
- 3) หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าสาขาวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา
- 4) หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน
- 5) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การประกันคุณภาพภายในสูงสุด
- 6) หัวหน้างานข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายใน

3.1.2 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน

- 1) 1 – 5 ปี
- 2) มากกว่า 5 ปี

3.1.5 ขนาดของโรงเรียน

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

สภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลางตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.2.1 มาตรฐานผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มี 9 ตัวบ่งชี้

3.2.2 มาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มี 12 ตัวบ่งชี้

3.2.3 มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 5 ตัวบ่งชี้

3.2.4 มาตรฐานการบริการวิชาชีพสู่สังคม มี 2 ตัวบ่งชี้

3.2.5 มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้

3.2.6 มาตรฐานภาวะผู้นำและการจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา และปัจจัยสนับสนุนที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในงานอาชีพตามที่กำหนด ในหลักสูตร และมาตรฐานวิชาชีพในสาขาวิชาที่เรียน และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาด้านวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มาตรฐานผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา มี 9 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มี 12 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 5 ตัวบ่งชี้ 4) มาตรฐานการบริการวิชาชีพ

สู่สังคม มี 2 ตัวบ่งชี้ 5) มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัย มี 3 ตัวบ่งชี้ 6) มาตรฐานภาวะผู้นำและการจัดการมี 3 ตัวบ่งชี้

2. ตัวบ่งชี้ หมายถึง คุณลักษณะที่ระบุถึงผลงาน การดำเนินงาน ความสำเร็จ กิจกรรม การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา และปัจจัยสนับสนุนที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งบอกรถึงความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดไว้ มีทั้งหมด 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้

3. สภาพการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายถึง สภาพที่เป็นจริงของการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงาน หรือการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลางในสถานการณ์ปัจจุบัน

4. ปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงาน หรือการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลางในสถานการณ์ปัจจุบัน

5. โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง หมายถึง โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่กำหนดกลุ่มโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จากโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทั้งหมดในประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มภาคกลาง จำนวน 22 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ระยอง ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร สระแก้ว โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 100 โรงเรียน

6. ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน

7. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หมายถึง บุคลากรที่ผู้อำนวยการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน แต่งตั้งให้ดูแลรับผิดชอบงานจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

8. หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าสาขาวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดการเรียนการสอนของประเภทวิชา สาขาวิชา สาขางาน โดยแต่ละโรงเรียนอาจกำหนดใช้ชื่อตำแหน่งแตกต่างกัน

9. หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ครูผู้สอนหรือบุคลากรที่โรงเรียนแต่งตั้งมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน ในตำแหน่งหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน

10. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การประกันคุณภาพภายในสูงสุด หมายถึง บุคลากรที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูผู้สอนโดยผู้อำนวยการโรงเรียนและขึ้นทะเบียนเป็นครูหรือบรรจุเป็นครูในโรงเรียนและได้มอบหมายให้รับผิดชอบ

การจัดการเรียนการสอนรายวิชา และดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในเป็นระยะเวลาอันยาวนานที่สุดจนมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพภายในสูงสุดใน โรงเรียน

11. หัวหน้างานข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง บุคลากรที่ ผู้อำนวยการโรงเรียนแต่งตั้งเป็นครูผู้สอน หรือบุคลากรสายสนับสนุน หรือเจ้าหน้าที่ และ ได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบด้านการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และข้อมูล การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

12. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดของโรงเรียนโดยยึดจำนวนนักเรียน นักศึกษา ของโรงเรียนเป็นเกณฑ์การแบ่งประมวลจากเกณฑ์ของสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

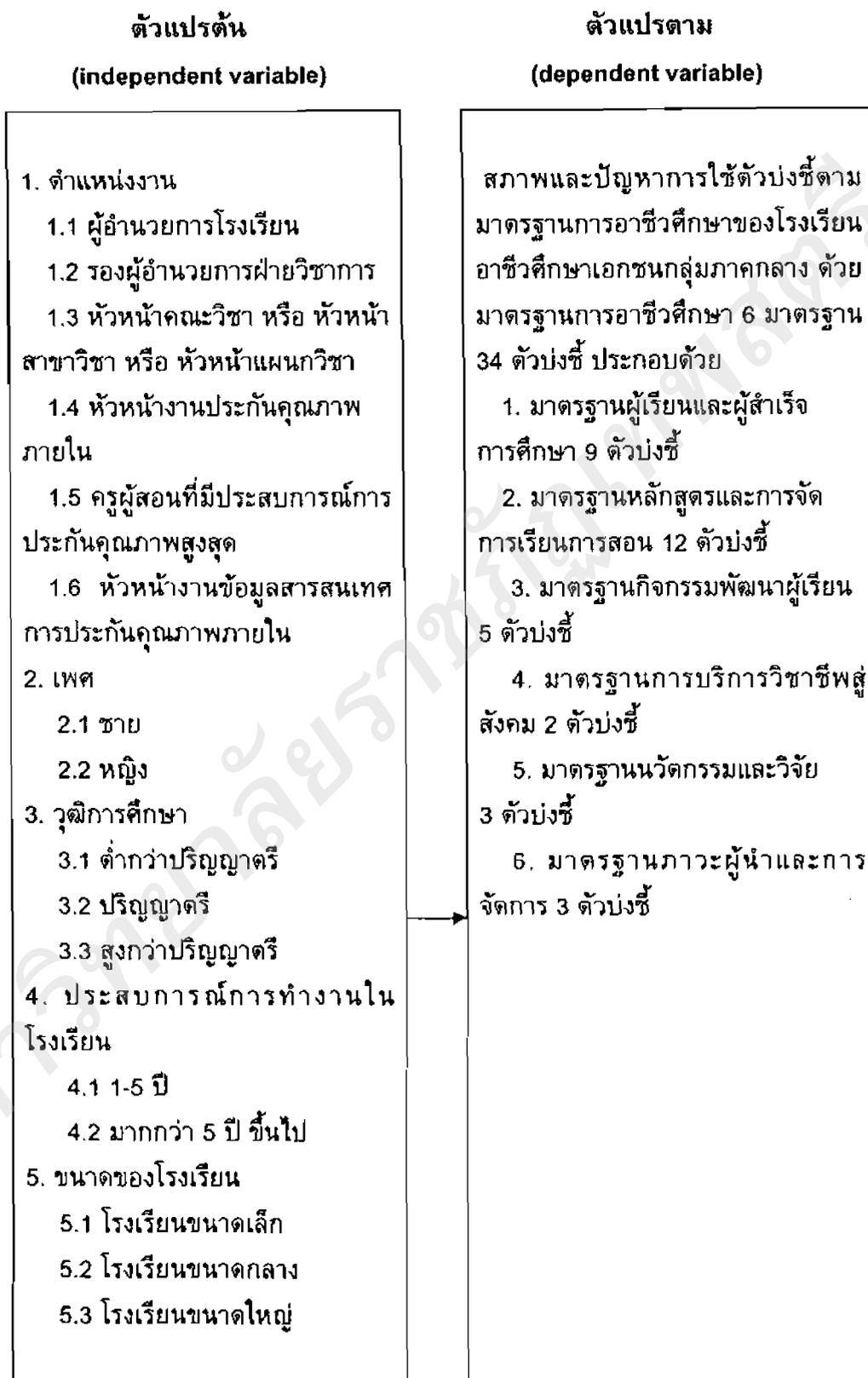
12.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน-นักศึกษา ตั้งแต่ 1-499 คน

12.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน-นักศึกษา ตั้งแต่ 500-1,499 คน

12.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน-นักศึกษา ตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา สภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา โดยเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐาน การอาชีวศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพบุคลากร ของโรงเรียน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ด้วยมาตรฐานการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (2549ก, หน้า 7) จำนวน 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มาตรฐาน ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา 9 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 12 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5 ตัวบ่งชี้ 4) มาตรฐานการบริการวิชาชีพสู่สังคม 2 ตัวบ่งชี้ 5) มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) มาตรฐานภาวะผู้นำและ การจัดการ 3 ตัวบ่งชี้ ตามรายละเอียดของกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. สภาพการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน
2. ปัญหาการใช้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี